

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทุกคนต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญคือ ปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค การแสวงหาปัจจัยดังกล่าวทำให้มนุษย์พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมขึ้น โดยในแต่ละสังคมจะมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ขณะเดียวกันก็จะมีการผสมผสานกันระหว่างเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของสังคมอื่น มีการเรียนรู้สั่งสมปฏิบัติและสืบทอดต่อกันมาจนเป็นปกติวิสัยและเป็นมรดกของสังคม ซึ่งการดำรงวิถีชีวิตของคนในสังคมจะแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต และความยั่งยืนของสังคมนั้น

ในวิถีชีวิตของคนไทยในสังคมไทยมีวิวัฒนาการมาจากพื้นฐานของความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม กลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่มซึ่งกลุ่มเหล่านั้นอาศัยกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆของประเทศ กลุ่มชนต่างๆเหล่านี้เรียกว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมร่วมกัน ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มที่สืบทอดทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมเดียวกันของบรรพบุรุษ เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างสัญลักษณ์ของบุคคลและชนชาติพันธุ์ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลาย ๆ กลุ่มมาอยู่ด้วยกัน แต่ละกลุ่มจะมีเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกันตามที่ได้สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ทำให้วัฒนธรรมของประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเชื้อชาติ เช่น ชาวอิสลาม ชาวมอญ ชาวจีน รวมทั้งชาวเผ่าพันธุ์และชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทยมาอย่างยาวนาน

ชาวไทยโซ่งหรือไทดำก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในบริเวณแคว้นสิบสองจุไทย ที่เมืองแดงหรือเมืองแดง (Muong Thanh- ปัจจุบันคือเมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนาม) และได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยเมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา โดยเป็นผลมาจากการทำสงครามสู้รบในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวไทยโซ่งหรือชาวไทดำได้ถูกกวาดต้อนผ่านลาวเข้าสู่ประเทศไทย และได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคและจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันมีชาวไทยโซ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ถึง 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี ชุมพร สุราษฎร์ธานี เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร นครปฐม เลย พิจิตร พิษณุโลก

กำแพงเพชร สุโขทัย และกาญจนบุรี (มนู อุดมเวช. 2547 : 16-74, สร้อยน้ำค้าง มงคล. 2552 : www.thaisongdam-khaoyoi.com)

ปัจจุบันนี้ แม้จะมีปัจจัยหลากหลายเข้ามากระทบทำให้วิถีการดำรงชีวิตของชาวไทยโชนังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการ ความทันสมัย ความเจริญก้าวหน้าของเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ทัดเทียมกับคนไทย แต่พบว่ากลุ่มชาวไทยโชนังเหล่านี้ยังมีการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของตนเอง และมีความผูกพันกับวัฒนธรรมเดิมของตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น ภาษาพูดและภาษาเขียน การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการดำรงชีวิตประจำวันที่ยังคงผูกพันกับประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมอยู่เป็นอันมาก (เรณู เหมือนจันทร์เชย. 2542 : 11)

กลุ่มชาวไทยโชนังที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเป็นกลุ่มชาวไทยโชนัง กลุ่มหนึ่งที่แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจไปบ้าง แต่ก็ยังคงดำรงรักษาละตีสืบทอดขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตในการดำรงชีพเช่นเดียวกับชาวไทยโชนังอื่นในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศไทย รวมทั้งยังคงลักษณะวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกับชาวไทยโชนังที่ประเทศเวียดนาม อันเป็นชนเผ่าดั้งเดิม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม ที่ได้เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จึงเกิดแรงบันดาลใจและสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตชาวไทยโชนังที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทยโชนังและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยโชนังในประเทศไทยต่อไป และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งการศึกษา วิถีชีวิตของชาวไทยโชนังที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ออกเป็น 3 ด้าน คือ วิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตทางด้านสังคม และวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ

คำถามวิจัย

วิถีชีวิตทางด้าน วัฒนธรรม สังคม และ เศรษฐกิจ ของชาวไทยโชนัง บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรม สังคม และ เศรษฐกิจ ของชาวไทยโรง์ ในบ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ประโยชน์ของการวิจัย

การศึกษา เรื่องวิถีชีวิตของชาวไทยโรง์บ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ มีประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงภูมิหลัง ของชาวไทยโรง์ที่เข้ามาอยู่ในเขต อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และได้องค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชาวไทยโรง์ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นสำรสนเทศให้ศึกษาวิถีชีวิตของชนกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งในประเทศไทย
2. เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดกระบวนการฟื้นฟู “วัฒนธรรมชุมชน” ชาวไทยโรง์บ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
3. เป็นแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวไทยโรง์ในบ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนของ ประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตของชาวไทยโรง์บ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตประชากร

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชาวไทยโรง์ที่เกิดและอาศัยอยู่ในบ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้นำชุมชน ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มอาชีพ ครู-อาจารย์ ผู้สูงอายุ วิธีการเก็บข้อมูล โดยสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การที่ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรโดยกำหนดเพศและผู้ให้ข้อมูล เช่น เพศชายและเพศหญิง เพราะแต่ละเพศมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติและความเชื่อแตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปตลอดจนผู้นำชุมชนจะสามารถเป็นผู้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมา วิวัฒนาการ ของชุมชนและวิถีชีวิตของชุมชนไทยโรง์ บ้าน ฝั่หูซ้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิถีชีวิตของชาวไทยโซ่ง ด้าน วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ

3. ขอบเขตของพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะหมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือน กันยายน 2552 ถึง เดือน ตุลาคม 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชาวไททรงดำ คือ ชาวไทดำที่อพยพจากดินแดนสิบสองจุไทย เข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี และในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปัจจุบันมีถิ่นที่อยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี พิจิตร และพิษณุโลก เป็นต้น

2. ชาวไทยโซ่ง หมายถึง คนไทยที่เป็นลูกหลานของชาวไทดำที่เกิดในประเทศไทย มีเชื้อสายเป็นชาวไทดำและดำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทดำ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงชาวไทยโซ่งที่ตั้งถิ่นฐานที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

3. ประวัติความเป็นมา ของชุมชนบ้านไผ่หูช้าง หมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวไทยโซ่ง การอพยพมาอยู่ในประเทศไทย และการอพยพมาอยู่ที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

4. วิถีชีวิตของชาวไทยโซ่ง หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของชาวไทยโซ่ง บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในด้าน วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ

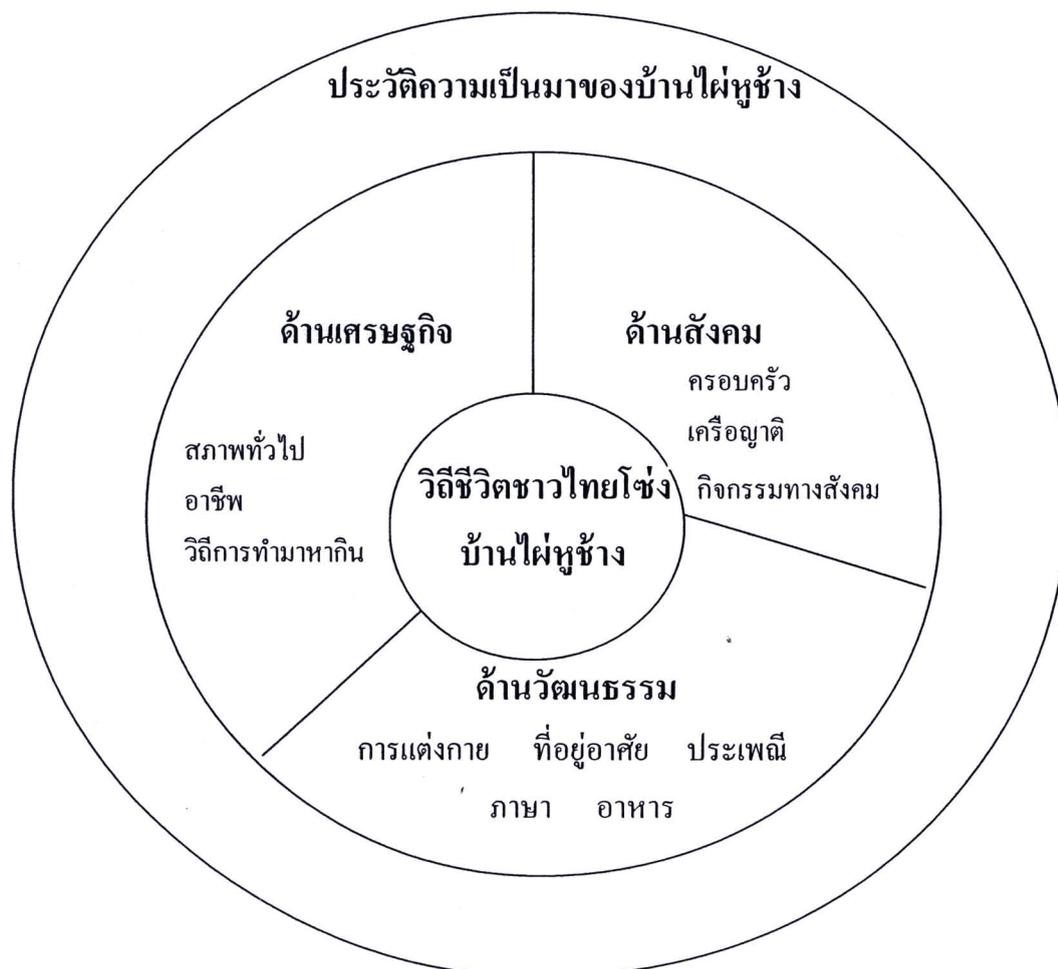
5. วิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตในด้าน การแต่งกาย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านประเพณี ด้านภาษา และ ด้านอาหาร

6. วิถีชีวิตทางด้านสังคม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตในด้านสังคมได้แก่ แบบดำรงชีวิตทางสังคม ระบบความสัมพันธ์ครอบครัวและเครือญาติและ กิจกรรมทางสังคมที่ดำรงอยู่

7. วิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านไผ่หูช้าง และอาชีพกับวิธีการทำมาหากินของชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาวิถีชีวิตชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จากการศึกษาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เพื่อเข้าใจถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาถึงปัจจุบันในทุกสังคม แต่ในกรณีของชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้าง มีการปรับตัวของวัฒนธรรม ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ดังนั้นโดยความหมายของวิถีชีวิตคือ เป็นวิถีการดำเนินชีวิตประจำของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มนั้นอยู่ในตัว ผู้วิจัยจึงศึกษาและรวบรวมปัจจัยต่างๆ ในการดำรงชีวิตโดยแบ่งเป็นสามด้านคือ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ เพื่อเห็นถึงภาพรวมในการดำรงชีวิตที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมของชาวไทยโซ่ง โดยรายละเอียดดัง ภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย